

A A R S B E R E T N I N G

fra

STADSDYRLÆGEN

i

FREDERIKSSUND OG FREDERIKSVÆRK KOMMUNER

1952.

UNDERSØGELSESMETODER OG SUBSTRATER.

- Reduktaseprøven: Wilsons vendemetode.
- Katalaseprøven: Høstgaards metode.
- Undersøgelse for abnormt sekret: Katalaseprøven, centrifugering og mikroskopi efter Giemsa-farvning.
- Kimtælling: Pladespredning i peptonagar med 5 % mælk. Thermostat ved 30° i 48 timer. Tælling ved 2½ g. forstørrelse.
Ved undersøgelse for "fremmede" organismer i kærnemælk er anvendt den i "Veterinar mælkekontrol I" af professor Jepsen beskrevne fremgangsmåde (sukkerfri peptonagar).
- Coliundersøgelse: Gentianviolet-galde-laktose-peptonopløsning, prøverne aflæst efter 48 timers henstand ved 37°.
Fortyndinger: Rå mælk 1 glas med 0,01 ml.
Varmebehandlet mælk 3 parallelglas med 0,1 ml.
- Undersøgelse for Beta-hæmolytiske streptococcer: Udsæd af 0,01 ml. på kødvandsagar tilsat 5% defibrineret okseblod.
Identificering ved Lancefields præcipitinprøve efter udsæd i Bouillon (trypsinfordøjet oksehjerte).
- Smitsom kastning: Undersøgelse for brucella-antistof er udført ved hjælp af ringprøven.
- Prøver for opvarmning: Storchs prøve, Scharers hurtigmetode.
- Undersøgelse af rensede mælkeflasker: Rullemetoden, substrat: Peptonagar med 5 % mælk.
- Smudstilblanding: Filtrering med Bernsteins si og Gerbers smudsapparat.
-

K Ø D K O N T R O L L E N .

(omfatter kun Frederikssund)

Kontrollen er foretaget i 2 aut. private slagtehuse. Der er i årets løb slagtet 104 dyr, hvis klassifikation vil fremgå af nedenstående tabel.

	Ialt slagtet	Heraf %			Ubetingsgodkendt %	Betinget godkendt (Andre årsager) %	% kasserede på grund af			Ialt %
		Tuberkulose	Tintede ialt	Levende tinter			Tuberkulose	Tinter	Andre årsager	
Heste	17	0	0	0	100	0	0	0	0	0
Okser	58	1,72	3,44	0	96,56	1,72	0	0	1,72	1,72
Fedekalve	28	0	0	0	100		0	0	0	0
Spædekcalve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Får, lam og geder	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Svin	1	0	0	0	0	0	0	0	100	100

B U T I K S T I L S Y N .

(omfatter begge kommuner)

Antallet af slagter- og viktualiebutikker i de to kommuner er fordelt således:

Frederiksværk kommune: 8 butikker

Frederikssund kommune: 10 butikker.

Der er foretaget 72 tilsyn og ved disse givet forskellige anvisninger vedrørende indretning og renholdelse. Der er fra kontrollens side i flere tilfælde givet påbud om bedre orden, og kravet varer, der i henhold til regulativet ikke må findes i slagter- og viktualieforretninger, såsom uflået vildt, fjerkræ og andre ting fjernet.

Siden 1949, da stadsdyrlægeordningen blev indført, er der sket en hel eller delvis ombygning af butik og baglokale i 8 slagter- og viktualieforretninger.

Der mangler endnu 2 forretninger, hvor der skal indrettes forskriftsmæssigt baglokale. Arbejdet med dette er i gang. Når disse arbejder er afsluttet, skulle samtlige forretninger (med undtagelse af en, hvor der i øjeblikket ikke findes mulighed for forandringer) opfylde de i regulativet stillede krav.

MÆLKEKONTROLLEN.

Kontrollen med mælk i Frederiksværk og Frederikssund kommuner omtales under et. Den foregaar i henhold til forskellige tillæg til de to byers sundhedsvedtægter, der er bragt i overensstemmelse med hinanden, således at grundlaget for kontrollens udførelse er den samme for begge kommuner.

I årets løb blev Frederikssund forsynet med mælk fra andelsmejeriet "Maglehøj", der leverer al den mælk, der bliver solgt her i byen.

Frederiksværk modtog mælk fra 2 andelsmejerier: A/M "Godthaab" og Halsnæs A/M og fra 1 privatmejeri: Centralmejeriet". Dette sidste modtog suppleringsmælk fra A/M "Kildebæk".

Børnemælk leveres ikke.

Salg af mælk fra stalddør er i henhold til sundhedsvedtægternes bestemmelser forbudt.

Indbyggerantallet i de 2 kommuner, der forsynes med mælk, er 9.132 (Frederiksværk 4095, Frederikssund 5037).

Salget af mælk foregaar fra 7 udsalg (Frederiksværk 2, Frederikssund 5) og 12 vogne (Frederiksværk 8, Frederikssund 4).

Salget af mælk har efter meddelelse fra mejerierne været:

	<u>Fr.sund.</u>	<u>Fr.værk.</u>
Lavpasteuriseret sødmælk	776351 kg.	868879 kg.
Skummetmælk	18264 "	25718 "
Kørnemælk	66597 "	115338 "
Fløde nr. 1	22418 "	23005 "
Piskefløde	18136 "	15384 "

Detailpriserne har været fastsat således:

		<u>Fr.sund.</u>	<u>Fr.værk.</u>
Sødmælk	1 l.	54 øre	53 øre
"	$\frac{1}{2}$ l.	30 "	28 "
"	$\frac{1}{4}$ l.	17 "	16 "
Skummetmælk	1 l.	24 "	26 "
Kærnemælk	1 l.	33 "	34 "
"	$\frac{1}{2}$ l.	19 "	18 "
Fløde nr. 1	1 l.	281 "	280 "
"	$\frac{1}{2}$ l.	146 "	140 "
"	$\frac{1}{4}$ l.	76 "	75 "
"	1/10 l.	35 "	34 "
Piskefløde	1 l.	441 "	440 "
"	$\frac{1}{2}$ l.	226 "	220 "
"	$\frac{1}{4}$ l.	116 "	115 "
"	1/10 l.	51 "	50 "

Forbruget af sødmælk pr. dag har i Frederikssund været 0,44 l. og i Frederiksværk 0,58 l. pr. indbygger.

Når flødeforbruget tages med og omregnes til sødmælk, bliver forbruget pr. dag i Frederikssund 0,57 og i Frederiksværk 0,75 pr. indbygger.

Tallene er for høje, da det hverken for Frederikssunds eller for Frederiksværks vedkommende har været muligt nøjagtigt at opgive, hvor meget mælk, der er solgt i selve byerne og hvor meget i de tilgrænsende kommuner. Tallene må derfor tages med al mulig forbehold.

KONTROLLEN MED MÆLKENS PRODUKTION.

Samtlige besætninger, hvorfra der leveres mælk til de 2 kommuner, undersøges 1 gang hver måned.

Tilsynet med besætningerne består i undersøgelse af de enkelte køers sundhedstilstand med særlig undersøgelse af yveret og udmalkning af mælken fra hver yderkirtel. Samtidig foretages inspektion af køernes, staldenes og malkeredskaberne tilstand og renholdelse, endvidere af de betingelser, hvorunder mælken afkøles og opbevares samt ethvert forhold, der har betydning for mælkens kvalitet.

Der udstedes ved hvert besøg et attest, hvorpå anføres eventuelle fejl og mangler. Denne udleveres til ejeren. På attesten anføres endvidere resultaterne af den nærmest foregående laboratorieundersøgelse, således at den interesserede ejer og fodermester er i stand til at holde sig underrettet om mælkens kvalitet.

Ved at lægge staldkontrolbesøgene så vidt muligt lige efter laboratorieundersøgelsen kan man ofte finde årsagen til de ved laboratorieprøven evt. påviste fejl ved mælken.

Af nedenstående skema vil det fremgå, hvormange køer, der er undersøgt og hvilke sygdomme, der er påvist.

	Antal besætninger	Antal køer	Yver lidelser	Fejl ved mælken	Patte lidelser	Udsatte ialt
Januar	80	715	43	2	1	46
Februar	80	700	53	0	1	54
Marts	80	693	53	1	0	54
April	80	690	59	1	0	60
Maj	76	673	31	0	1	32
Juni	75	671	28	0	0	28
Juli	76	666	26	2	1	29
August	78	680	28	0	1	29
September	78	690	27	2	1	30
Oktober	76	683	42	0	0	42
November	77	701	39	0	0	39
December	76	693	50	1	1	52
	932	8255	479	9	7	495

Gennem mejerierne bliver der udleveret flasker med conc. kloropløsning til hver leverandør, således at malkepersonalet let kan fremstille den opløsning, der i h.t. regulativet skal anvendes ved malkningen.

Ved staldkontrollen er der ved forefundne mangler i de fleste tilfælde givet mundtlige anvisninger. Skriftligt pålæg til leverandørerne er i årets løb givet i følgende tilfælde:

Snavset eller uordentlig stald	6
Snavsede eller uklippede køer	13
Snavsede malkemaskiner	24
Snavsede spande, sier o.l.	31
Mangelfuld afkøling	8
Andre forhold	5

I årets løb har man fra kontrollens side nægtet tilladelse til at anvende mælken fra 3 besætninger til konsum p.g. af udbredt yverbetændelse. Leverancen fra 2 af disse er senere tilladt, efter at sygdommen efter behandling var ophørt.

Samtlige besætninger, hvorfra mælken leveres, er fri for tuberkulose, hvilket skal sikres ved en årlig tuberkulinprøve.

LABORATORIEUNDERSØGELSE AF LEVERANDØRMÆLKEN.

Prøver af leverandørmælken er af stadsdyrlægen udtaget fra indvejningskarret under indvejningen af mælken om morgenen på mejerierne.

Resultatet af undersøgelserne vil frengå af efterfølgende skema.

UNDERSØGELSE AF LEVERANDØRMÆLKEN.

Tallene øverst til venstre i hver rubrik angiver det samlede antal undersøgte prøver. Undersøgelsesresultaterne er angivet i procent. Tallene i parentes er de tilsvarende tal for 1951.

<u>Reduktionsprøver:</u>	888 (1016)		
5 timer og derover	1. kl.	63,96	(59,94)
4 - 5 timer		13,96	(17,52)
2 - 4 "	2. kl.	17,80	(17,82)
Under 2 timer	3. kl.	4,28	(4,72)
<u>Kimtælling:</u>	661 (689)		
Under 30.000 kol. pr. ml.		10,44	(5,08)
30.000 -100.000 " " "		31,62	(28,88)
100.000 -200.000 " " "		24,51	(23,80)
200.000 -500.000 " " "		24,05	(25,84)
Over 500.000 " " "		9,38	(16,40)
<u>Colititrering:</u>	888 (1016)		
Colibakterier ikke påvist i 1/100 ml. mælk		59,46	(51,08)
Colibakterier påvist i 1/100 ml. mælk		40,54	(48,92)
<u>Katalaseprøve:</u>	888 (1016)		
Indtil 7 ml. luftudvikling		82,55	(80,81)
Over 7 " "		17,45	(19,19)
<u>Hæmolytiske streptococcer:</u>	297 (331)		
0 i 1/100 ml.		78,79	(70,09)
Indtil 1000 pr. ml.		9,43	(16,01)
Over 1000 " "		11,78	(13,90)
<u>Smudsprøve:</u>	888 (1016)		
Smudstal 0		50,22	(56,30)
" 1 - 2		43,92	(37,01)
" 3 og derover		5,86	(6,69)
<u>Undersøgelse af smitsom kastning:</u>	391 (279)		
Negativ		90,53	(85,66)
Positiv		9,47	(14,34)

Til omstående skema skal knyttes følgende bemærkninger:

Reduktionsprøven: Der er næsten ingen forskel på mælken i 1951 og i 1952. Den gode mælk er blevet bedre, medens der for 2. og 3. kl. mælks vedkommende næsten ingen ændring er. Det er stadig de vanskelige afkølingsforhold, der i en del besætninger bevirker, at mælken i sommermånederne ikke kan holde 1. klasse.

Katalaseprøven: I tilslutning til denne prøve bliver der foretaget en centrifugering med mikroskopisk undersøgelse af bundfaldet af de mælkeprøver, der viser over 7 ml. luftudvikling.

Hæmolytiske streptococcer: Antallet af mælkeprøver, der viste sig fri for hæm. streptococcer, er atter i år steget. Laboratoriet har flere gange været interesserede ejere behjælpelig med at udpege inficerede dyr, der så kunne behandles, i reglen med godt resultat.

Smudsprøven: Der er i år flere mælkeprøver med højere smudstal, hvilket måske skyldes, at man, efter at smudsprøven på laboratoriet nu bliver udført med Gerbers smudsapparat, har bedømt resultaterne noget strengere.

Smitsom kastning: Bekæmpelsen af den smitsomme kastning gør sig nu gældende, idet der blandt de besætninger, der leverer konsummælk ved årets udgang kun findes 3 med kastningsreaktion (1952: 8 besætninger).

Der er ved staldkontrollen, hvor der er fundet anledning til det, udtaget mælkeprøver fra enkelte køer eller enkelte patters. Der er på disse prøver på laboratoriet foretaget bakteriologisk undersøgelse i fornødent omfang.

KONTROLLEN MED MÆLKENS FORHANDLING.

Denne kontrol omfatter:

1. Tilsyn med mejerierne, udsalg og vogne.
2. Bakteriologisk driftskontrol med mejerierne.
3. Laboratorieundersøgelse af mælk, fløde m.v.
4. Laboratorieundersøgelse af flasker o.l.

Kontrollen med mælakens forhandling udføres i henhold til kommunernes sundhedsvedtægter og ministerielle bekendtgørelser.

TILSYN MED MEJERIERNE.

Der foretages eftersyn, medens mejeriet er i drift og udtages prøver forskellige steder fra ledninger og maskiner, som mælken passerer. Foranledningen til denne driftskontrol har som regel været, at der ved laboratorieundersøgelserne er påvist fejl ved mejeriets produkter. Det er på denne måde hver gang lykkes at forbedre kvaliteten af mælk og fløde.

LABORATORIEUNDERSØGELSE AF MÆLK OG FLØDE.

Al mælk og fløde, der forhandles i kommunerne, skal være varmebehandlet. Der er af sundhedspolitiet til undersøgelse på laboratoriet indkøbt:

Lavpasteuriseret sødmælk	306 prøver
Skummetmælk	94 "
Kørnemælk	133 "
Fløde nr. 1	223 "
Piskefløde	<u>246 "</u>
	ialt 1002 prøver

De vigtigste undersøgelsesresultater er gengivet i den følgende oversigt.

Tallene øverst til venstre i hver rubrik angiver det samlede antal undersøgte prøver. Undersøgelsesresultaterne er angivet i procent. Tallene i parentes er de tilsvarende tal for 1951.

	Lavpast. sødmælk	Skummetmælk
<u>Fedtprocent:</u>	306 (314)	94 (67)
Under 0,30 pct.		100,00 (88,06)
0,30 - 1,00 "		0 (5,97)
Over 1,00 "		0 (5,97)
Under 3,30 "	4,90 (6,69)	
3,30 - 3,60 "	91,18 (77,71)	
Over 3,60 "	3,92 (15,60)	
Under 18,00 "		
18,00 - 20,00 "		
Over 20,00 "		
Under 30,00 "		
30,00 - 32,00 "		
Over 32,00 "		
<u>Vægtfylde:</u>	306 (314)	94 (67)
Under 1,028	0 (0,32)	0 (4,48)
1,028 - 1,030	0 (0,32)	
1,030 - 1,031	0,33 (3,18)	
1,031 - 1,035	99,67 (96,18)	13,83 (22,39)
Over 1,035		86,17 (73,13)
<u>Reduktionsprøver:</u>	306 (314)	94 (67)
Over 5 timer	100,00 (98,41)	89,36 (80,60)
4 - 5 "	0 (1,59)	7,45 (10,45)
2 - 4 "		3,19 (7,46)
0 - 2 "	0	(1,49)
<u>Kimtælling:</u>	306 (312)	94 (67)
Under 30.000 kol.	78,76 (69,55)	46,79 (38,81)
30.000 - 50.000 pr.	15,69 (11,86)	27,67 (11,94)
50.000 - 100.000 ml.	5,55 (18,59)	25,54 (49,25)
<u>Coliundersøgelse:</u>	306 (314)	94 (67)
---1/10	74,51 (64,97)	34,04 (23,88)
+---1/10	11,76 (13,37)	14,90 (16,42)
++-1/10	5,23 (10,19)	6,38 (8,95)
+++1/10	8,50 (11,47)	44,68 (50,75)
<u>Kontrol med varmebehandlingen:</u>		
<u>A. Storchs prøve:</u>	306 (314)	94 (67)
Reaktion	100,00(100,00)	0 (8,95)
Ingen reaktion:		100,00 (91,05)
<u>B. Fosfataseprøve:</u>	306 (314)	
Reaktion	0,33 (2,55)	
Ingen reaktion	99,67 (97,45)	

Karnemalk	Fløde nr. 1	Piskefløde
133 (132) 3,01 (5,30) 87,97 (83,33) 9,02 (11,37)	223 (259) 0,45 (10,03) 94,62 (81,48) 4,93 (8,49)	246 (105) 0,40 (5,71) 87,40 (70,48) 12,20 (23,81)
133 (132) 22,56 (18,18) 33,08 (43,94) 27,07 (33,33) 17,29 (4,54)		
	223 (259) 95,51 (75,68) 3,59 (20,46) 0,90 (2,70) 0 (1,16)	246 (105) 76,42 (54,29) 8,95 (12,38) 8,13 (24,76) 6,50 (8,57)
90 (111) 42,22 (31,53) 21,11 (14,42) 36,67 (54,05)	223 (257) 71,75 (38,52) 12,56 (17,51) 15,69 (43,97)	246 (103) 45,93 (27,19) 13,01 (12,62) 41,06 (60,19)
133 (132) 35,34 (25,76) 13,53 (18,18) 10,53 (4,55) 40,60 (51,51)	223 (259) 44,40 (23,17) 18,83 (10,03) 10,31 (13,13) 26,46 (53,67)	246 (105) 30,89 (13,33) 17,90 (9,52) 12,19 (14,29) 39,02 (62,86)
133 (140) 100,00(100,00)	223 (259) 0 (0,39) 100,00 (99,61)	246 (105) 100,00(100,00)

Der er i årets løb sket en meget betydelig fremgang i kvaliteten af mælke- og flødesorter.

Samtlige undersøgte prøver af sødmælk har været i 1. kl., idet de alle ved reduktionsprøven har holdt over 5 timer. Der er sket en mærkbar fremgang med skummetmælk og kærnemælk og en meget betydelig fremgang for flødesorternes vedkommende. Nogle mejerier har haft en tilbøjelighed til at "modne" piskefløden, hvilket har bevirket, at denne ikke er så god som kaffebløden.

Hvad ovenfor er nævnt for reduktionsprøvens vedkommende gælder også for indholdet af kim og colibakterier. Et enkelt mejeris mindre gode resultater har dog bevirket, at gennemsnitsresultatet for samtlige mejerier er blevet ringere.

Vægtfylden af kærnemælken er stadig for lav svarende til for ringe tørstofindhold. Direkte tørstoffbestemmelse er ikke foretaget, da laboratoriet ikke råder over det fornødne apparatur.

Fosfataseprøven viste en enkelt gang mangelfuld opvarmning. Det pågældende mejeri blev idømt en bøde.

UNDERSØGELSE AF MÆLKEFLASKER.

Der er til konstatering af mælke- og flødeflaskers renlighedstilstand på mejerierne udtaget 108 rensede flasker.

Resultatet var:

78,70 %	af flaskerne	var sterile,
12,04 %	"	" godt rensed,
3,70 %	"	" mindre godt rensed,
5,56 %	"	" dårligt rensed.

Der er sket en betydelig fremgang i renhedstilstanden af de på mejerierne udtagne flasker, idet 78,70 % af disse var sterile mod 53,49 % i 1951. Der har i årets løb været optaget rapport i 7 tilfælde, hvor man er stødt på flasker med synligt snavs. I disse tilfælde er de pågældende mejerier idømt bøder.

Foruden den her omtalte virksomhed har stadsdyrlægen virket som konsulent for sundhedskommissionerne og politiet.

For politimesteren er undersøgt prøver af standardmælk og -fløde, udtaget på samtlige mejerier i 8.politikreds. Beretning om undersøgelsesresultat er tilsendt politimesteren.

Fra 1. oktober 1951 er laboratoriet i henhold til indenrigs- og boligministeriets bekendtgørelse af 12. marts 1951 om kontrol med stassaniseret, lavpasteuriseret og langtidspasteuriseret mælk autoriseret til at udføre denne kontrol med mælk fra mejerier indenfor 8. politikreds.

Resultaterne af de udførte prøver er sendt til vedkommende sundhedskommissioner.

Frederikssund i april 1953.

A. P. Andersen.